

Studieförbundens ekonomi

2013

Innehåll

Sammanfattning _____	3
Inledning _____	5
All verksamhet på samtliga nivåer 2013 _____	6
Bidragsberättigad folkbildningsverksamhet på samtliga nivåer 2013 _____	7
Bidragsberättigad folkbildningsverksamhet på samtliga nivåer 2011 - 2013 _____	8
Lokal nivå - bidragsberättigad folkbildningsverksamhet 2011 – 2013 _____	9
Lokal nivå - annan verksamhet _____	11
Lokalavdelningarnas samlade resultat 2011 – 2013 _____	13
Cirkelledare och övrig personal 2011 - 2013 _____	14
Sammanfattande analys _____	15
Undersökningens uppläggnig _____	16

Vid alla jämförelser i rapporten är 2011 och 2012 års priser omräknade till 2013 års priser med hjälp av Konsumentprisindex; 1,0084 respektive 0,9995. Miljoner kronor förkortas till mkr. Antalet statsbidragsberättigade studieförbund är tio från den 1 juli 2010.

Sammanfattning

Studieförbundens intäkter uppgick till totalt 5 miljarder kr 2013, varav för folkbildningsverksamheten 3,6 miljarder kr, eller 71 procent av omsättningen. Intäkterna var högre än både 2011 och 2012. För ett enskilt studieförbund ger det ett medelvärde på cirka 500 miljoner kronor (mkr) i intäkter. Variationen mellan förbunden är dock stor – från som lägst 19 mkr till som högst 1,1 miljard kr.

Resultatet visade ett samlat överskott på 10 mkr – för folkbildningsverksamheten ett underskott på 70,8 mkr och för annan verksamhet ett överskott på 80,6 mkr. Det innebär ett förbättrat resultat jämfört med 2012 då det samlade **underskottet** var 17,5 mkr, och med 2011 då studieförbunden visade på ett positivt resultat på 7 mkr.

En markant förbättring av resultatet för annan verksamhet jämfört med föregående år (+50,5 mkr) har bidragit till att uppväga det stora underskottet för folkbildningsverksamheten på avdelningsnivån.

Försämringen av resultat för folkbildningsverksamheten beror främst på lägre bidragsintäkter, högre kostnader för material och externa verksamhetstjänster samt ett försämrat resultat på förbunds-nivån (-23 mkr).

Sex studieförbund visar ett överskott av den totala verksamheten och fyra ett underskott. Det är två studieförbund färre som visar ett underskott jämfört med föregående år.

Variationen mellan förbunden är stor – från ett underskott med som högst 45 mkr till ett överskott med som högst 31 mkr.

Det egna kapitalet på nationell och regional nivå var sammantaget 336 mkr, vilket är en kraftig minskning jämfört med både 2011 och 2012.

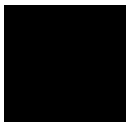
Personalkostnaderna utgör ca 56 procent av kostnaderna.

Tabell 1: Nyckeltal 2011 – 2013 i fasta priser (mkr)

	2011	2012	2013
Totala intäkter alla nivåer	4 871,5	4 807,1	5 000,2
varav folkbildningsverksamheten	3 692,1	3 572,7	3 573,4
varav annan verksamhet	1 179,4	1 234,4	1 426,8
Totala kostnader alla nivåer	4 894,1	4 903,5	5 015,5
varav folkbildningsverksamheten	3 744,8	3 700,1	3 674,1
varav annan verksamhet	1 149,2	1 203,4	1 341,3
Resultat efter dispositioner alla nivåer	7,0	-17,5	9,9
varav folkbildningsverksamheten	-28,1	-47,0	-70,8
varav annan verksamhet	34,3	30,1	80,6
Totalt bidrag	2 431,8	2 447,9	2 497,3
varav statsbidrag	1 657,8	1 659,0	1 670,3
Totalt eget kapital (nationellt, region)	442,4	419,4	335,7

Nyckeltal 2013

- Studieförbundens totala **intäkter** uppgick till 5 miljarder kr – varav folkbildningsverksamheten 3,6 miljarder kr eller 71 procent.
 - Bidragsdelen för folkbildningsverksamheten var 2,5 miljarder kr, varav statsbidraget var 1,7 miljarder kr (33 procent av totala intäkter).
 - Deltagar- och försäljningsintäkternas del av omsättningen inom folkbildningsverksamheten på lokal nivå var 22 procent.
 - Studieförbundens totala **kostnader** uppgick till 5 miljarder kr – varav för folkbildningsverksamheten 3,7 miljarder kr.
 - Personalkostnaderna för folkbildningsverksamheten på lokal nivå var 1,7 miljarder kr (54 procent av kostnaderna).
 - **Resultatet** av den samlade verksamheten visade ett överskott på 10 mkr, medan folkbildningsverksamheten visade ett underskott på 70,8 mkr.
 - Sex av studieförbunden redovisade ett överskott och fyra redovisade ett underskott i den totala verksamheten.
 - 74 stycken eller 41 procent av studieförbundens 180 lokala enheter redovisade underskott som resultat av verksamheten.
 - Antalet cirkelledare var cirka 112 000 varav 86 procent inte är arvoderade.
 - Det egna kapitalet på central och regional nivå var 336 mkr.
- Jämförelse 2011 – 2013 i fasta priser**
- De totala **intäkterna** har ökat jämfört med både 2011 och 2012.
 - Folkbildningens andel av de totala intäkterna har minskat från 76 procent 2011 till 71 procent 2013.
 - De totala **kostnaderna** har ökat jämfört med 2011 och 2012.
 - Det totala **resultatet** är positivt och har förbättrats väsentligt jämfört med föregående år, från ett underskott på 17,5 mkr till ett överskott på 10 mkr. Det är också en positiv differens på ca 3 mkr jämfört med 2011 års positiva resultat på 7 mkr. (variation mellan studieförbunden från överskott på ca 31 mkr till underskott 45 mkr).
 - Resultatet av **folkbildningsverksamheten** har ytterligare försämrats mellan 2011 och 2013 – från ett underskott på 28 mkr 2011 till ett underskott på 47 mkr 2012 och 70,1 mkr 2013.
 - Resultatet av **annan verksamhet** har förbättrats jämfört med 2011 och 2012 och ligger på ett överskott på ca 80,6 mkr. Resultatet av annan verksamhet bidrar till ett avsevärt bättre totalt resultat och är tillräckligt för att finansiera det stora underskottet som orsakas av det starkt försämrade resultatet för folkbildningsverksamheten.
 - Resultatförsämringen är kopplad till folkbildningsverksamheten och beror främst på lägre bidragsintäkter, högre kostnader för material och externa verksamhetstjänster samt ett försämrat resultat på förbunds-nivån (-23 mkr).
 - Statsbidragets andel av de totala bidragen för folkbildningsverksamheten ligger på 68 procent och är oförändrat jämfört med 2012.
 - Årssnittet heltidstjänster har ökat från 4 582 år 2011 till 4 736 år 2013 eller med 3 procent.

Inledning

Denna rapport, som avhandlar studieförbundens ekonomi, är en av flera ekonomirapporter som Folkbildningsrådet publicerar årligen. Ytterligare en annan rapport är rapporten om folkhögskolornas ekonomi.

Inom ramen för sitt myndighetsuppdrag följer Folkbildningsrådet den ekonomiska utvecklingen på studieförbund och folkhögskolor i syfte att:

- säkerställa att bidragsmottagarna genomför sin verksamhet enligt gällande statsbidragsvillkor
- ge underlag till SCB för redovisning av utbildningskostnaderna för olika utbildningsanordnare
- ge bidragsmottagarna underlag för ekonomiska jämförelser, samt
- bidra till en ökad kvalitet i ekonomisk rapportering av bidragsmottagarnas verksamhet.

Uppföljningen görs genom en ekonomienkät som studieförbundens ekonomiansvariga tillhandahåller Folkbildningsrådet, samt genom studieförbundens årsredovisningshandlingar. En motsvarande uppföljning görs också av folkhögskolornas ekonomi, även om insamlingsmetoden skiljer sig något åt dem emellan.

Utöver här redovisad verksamhet bedriver studieförbunden också verksamhet i andra former, t.ex. bolag och stiftelser. Denna verksamhet beräknas ha en betydande omsättning, men omfattas inte av Folkbildningsrådets uppföljning och ingår således inte i denna rapport. Uppföljningen koncentreras till de juridiska personer som ingår i ett studieförbund och som är direkta eller indirekta mottagare av statsbidraget.

All verksamhet på samtliga nivåer 2013

Tabell 2: All verksamhet på samtliga nivåer

(mkr)	Alla nivåer	Lokal	Regional	Nationell
Intäkter*	5 000,2	4 428,9	107,1	464,2
Kostnader inkl avskrivningar**	5 015,5	4 446,3	107,6	461,5
Resultat efter finans o dispositioner	9,9	-19,3	0,6	28,6
Akkumulerat kapital	335,7		55,6	280,1
*varav				
Bidrag (stat, kom, landsting)	2 497,3	2 211,2	83,1	203,1
** varav				
Personalkostnader	2 826,5	2 579,6	51,9	195,1

I tabellen redovisas all verksamhet som ingår i studieförbundens juridiska personer på samtliga nivåer. På nationell nivå ingår koncernredovisade resultat.

Studieförbundens totala intäkter uppgick till drygt 5 000 mkr (4 809 mkr år 2012). Av dessa var intäkterna på lokal nivå 4 429 mkr (4 254 mkr år 2012), för regioner och distrikt i de tre förbund som inte ingår på avdelningsnivå 107 mkr (93 mkr år 2012 för två förbund) och på nationell nivå 464 mkr (460 mkr år 2012). Av de totala intäkterna på lokal nivå utgjorde intäkterna av den statsbidragsberättigade verksamheten 68 procent eller 3 008 mkr (71 procent och 3 023 mkr år 2012). Övrig verksamhet i avdelningarna, främst deltagar- och försäljningsintäkter, utgjorde 32 procent eller 1 421 mkr (29 procent och 1 231 mkr år 2012).

Bidragen från stat, kommun, landsting/regioner utgjorde på lokal nivå 2 211 mkr eller 50 procent av de totala lokala intäkterna (2 188 mkr eller 51 procent år 2012). Personalkostnaderna är 2 827 mkr vilket är en ökning med 2 procent jämfört med föregående år. Ökningen är framförallt på avdelningsnivån och för annan verksamhet. Personalkostnaderna för folkbildningen har däremot sjunkit både på lokal och på förbunds nivå.

Det totala resultatet har förbättrats jämfört med både 2011 och 2012 då samlade resultatet var 7 mkr respektive -17,5 mkr. Sex studieförbund visar överskott och fyra underskott. De olika studieförbundens resultat varierar från överskott på ca 31 mkr till underskott på 45 mkr.

Det ackumulerade egna kapitalet inklusive fonder utgör 336 mkr vilket är en minskning med 107 mkr sedan 2011. Uppgifter om eget kapital avser nationell och regional nivå. Utöver det finns eget kapital på lokal nivå och på central nivå i stöd-fonder och centralfonder m.m.

Bidragsberättigad folkbildningsverksamhet på samtliga nivåer 2013

Tabell 3: Bidragsberättigad folkbildning på samtliga nivåer

(mkr)	Alla nivåer	Lokal	Region	Nationell
Intäkter*	3 573,4	3 008,2	107,1	458,1
Kostnader inkl avskrivningar**	3 674,1	3 111,0	107,6	455,5
Resultat efter finans o dispositioner	-70,8	-99,8	0,6	28,4
Ackumulerat kapital	335,0		55,6	279,4
*varav				
Statsbidrag	1 670,3	1 467,2		
Landstingsbidrag	269,3	186,2	83,1	
Kommunbidrag	333,8	333,8		
Övriga bidrag	169,3	169,3		
Summa bidrag	2 442,6	2 156,5		
**varav				
Personalkostnader		1 680,1		

Intäkterna uppgick till 3 573 mkr (3 573 mkr år 2012) och kostnaderna till 3 674 mkr (3 700 mkr år 2012)¹. Resultatet har försämrats jämfört med föregående år, från ett underskott på 47 mkr till ett underskott på 71 mkr. Resultatförsämringen är en följd av minskade intäkter från övriga bidrag, högre kostnader för material och externa verksamhetstjänster samt finansiella kostnader.

2013 erhöll studieförbunden 1 670 mkr (varav 99 mkr² i förstärkningsbidrag) i statsbidrag från

Folkbildningsrådet. Motsvarande summor för år 2012 var 1 659 mkr respektive 99 mkr.

En genomgång av studieförbundens årsredovisningar visar att samtliga redovisat sina statsanslag. Förbundens transfereringar av bidrag till lokalavdelningarna redovisas av tre förbund direkt i resultaträkningen och av övriga förbund i noter.

Landstingens bidrag uppgår till sammanlagt 269 mkr vilket är oförändrat jämfört med föregående år.

Kommunernas bidrag uppgår till 334 mkr vilket är en ökning med 24 mkr jämfört med vad studieförbunden redovisat för 2012.

Studieförbundens personalkostnader för den bidragsberättigade folkbildningsverksamheten på lokal nivå uppgick till 1 680 mkr vilket är lägre än 2012, men något högre än 2011.

Personalkostnaderna på regional och nationell nivå och för annan verksamhet redovisas i Tabell 2.

¹ Tabellen är även underlag för de uppgifter som SCB årligen publicerar i sin sammanställning av *Kostnader för utbildningsväsendet för samtliga utbildningsformer*. Samtliga organisationsnivåer ingår i underlaget. Beträffande den regionala nivån kan inte uteslutas att uppdragsverksamhet kan ingå då detta inte är kartlagt.

² Från 2012 fördelas statsbidraget enligt ny bidragsfördelningsmodell där 6 procent av statsbidraget avsätts till förstärkning av verksamhet som är förenad med särskilda kostnader och som riktar sig till prioriterade målgrupper, funktionsnedsatta och invandrade.

Bidragsberättigad folkbildningsverksamhet på samtliga nivåer 2011 - 2013

Tabell 4: Bidragsberättigad folkbildningsverksamhet på samtliga nivåer

	2011	2012	2013
(mkr)			
Intäkter			
<i>Avdelningar</i>	3 055,3	3 022,9	3 008,2
<i>Region/distrikt</i>	170,1	93,5	107,1
<i>Förbund</i>	466,8	456,3	458,1
Totalt	3 692,1	3 572,7	3 573,4
Kostnader inkl avskrivningar			
<i>Avdelningar</i>	3 092,0	3 139,9	3 111,0
<i>Region/distrikt</i>	177,7	96,8	107,6
<i>Förbund</i>	475,2	463,5	455,5
Totalt	3 744,8	3 700,1	3 674,1
Resultat efter finans o disp			
<i>Avdelningar</i>	-20,8	-92,5	-99,8
<i>Region/distrikt</i>	-3,7	-1,2	0,6
<i>Förbund</i>	-3,6	46,6	28,4
Totalt	-28,1	-47,0	-70,8
Ackumulerat kapital inkl fonder			
<i>Region/distrikt</i>	105,5	98,5	55,6
<i>Förbund</i>	336,1	319,8	279,4
Summa	441,6	418,3	335,0

Resultatet av folkbildningsverksamheten har mellan 2011 och 2013 minskat med 43 mkr, från ett underskott på 28 mkr till ett underskott på 71 mkr.

På förbunds- och distriktsnivå ser man en förbättring av resultat med 32 mkr respektive 4,3 mkr medan avdelningsnivån drar ner det totala resultatet för folkbildningsverksamheten med en minskning på 79 mkr. Resultatför-sämringen beror främst på lägre bidragsintäkter och

högre kostnader för material och externa verksamhetstjänster samt lokaler och fastighet.³

³ Lägre bidragsintäkter avser ”Övriga bidrag”.

Lokal nivå - bidragsberättigad folkbildningsverksamhet 2011 – 2013

Tabell 5: bidragsberättigad folkbildning, lokal nivå

Bidragsberättigad folkbildning, lokalavdeli (mkr)	2011	2012	2013
INTÄKTER			
Deltagar- o försäljningsintäkter	693,8	664,2	664,0
Statsbidrag	1474,8	1478,5	1467,2
Kommunbidrag	310,9	310,2	333,8
Landstingsbidrag	148,4	189,9	186,2
Övriga bidrag	198,7	193,1	169,3
Övriga intäkter	228,7	186,9	187,7
Summa intäkter	3055,3	3022,9	3008,2
KOSTNADER			
Material o ext verksamhetstjänster	412,1	408,1	425,2
Lokal, Inv, Fastigh	411,7	426,8	435,4
Förbrukn inventarier, rep, frakt	55,1	55,2	45,9
Resekostnader	34,3	35,4	32,6
Marknadsföring	101,9	94,6	83,1
Kontorskostn, övriga ext tjänster	338,3	328,8	328,5
Övriga externa kostnader	29,2	28,4	25,8
Personalkostnader	1665,2	1709,5	1680,1
Poster av engångskaraktär	0,8	8,1	2,8
Summa driftskostnader	3048,5	3094,9	3059,4
Avskrivningar enl plan	43,5	45,0	51,5
Kostnader inkl avskrivningar	3092,0	3139,9	3111,0
VERKSAMHETSRESULTAT	-36,7	-117,0	-102,8
Finansiella intäkter o kostnader			
Intäktsränta	28,6	34,8	28,9
Kostnadsränta	-17,9	-11,9	-23,7
Resultat före bokslutsdisp	-26,0	-94,1	-97,6
Bokslutsdispositioner	5,3	1,7	-2,2
RESULTAT	-20,8	-92,5	-99,8

På lokal nivå redovisar fem av studieförbunden ett överskott (tre år 2012) och fem ett underskott för folkbildningsverksamhet.

Deltagar- och försäljningsintäkternas andel av intäkterna på lokal nivå uppgår för alla studieförbund till i genomsnitt 22 procent vilket är oförändrat jämfört med föregående år. Sju studieförbund ligger under snittet medan tre studieförbund redovisar deltagar- och försäljningsintäkter över snittet (från 0 procent till 55 procent).

Statsbidragets andel av intäkterna är i genomsnitt 49 procent vilket är oförändrat jämfört med föregående år. Åtta av studieförbunden ligger kring snittet. För ett av studieförbunden utgör statsbidraget strax under 35 procent av intäkterna och för ett annat drygt 70 procent.

Kommunbidragets andel av intäkterna är i genomsnitt 11 procent vilket är 1 procent högre jämfört med föregående år. Variationen är från 6 procent till 19 procent; två av studieförbunden har lägre andel än 10 procent.

Landsting/regionbidragets andel av intäkterna är i genomsnitt 6 procent vilket är oförändrat jämfört med föregående år. Fyra av studieförbunden redovisar lägre än genomsnittet och sex studieförbund redovisar 6 procent eller högre.

Övriga bidrags andel av intäkterna är i genomsnitt 6 procent av intäkterna vilket är oförändrat med jämfört med föregående år.

Bland studieförbundens kostnader dominerar **personalkostnaderna** som uppgår i genomsnitt till 55 procent av de totala kostnaderna vilket är en höjning med 1 procent jämfört med föregående år. Fyra av studieförbund redovisar högre personalkostnader än genomsnittet (mellan 49-60 procent).

Kostnaderna för **lokaler/fastigheter** är i genomsnitt 14 procent vilket är oförändrat jämfört med föregående år. Åtta av studieförbunden redovisar mellan 10 och 17 procent och två studieförbund redovisar 8 procent eller lägre.

Lokal nivå - annan verksamhet 2011 – 2013

Tabell 6: Annan verksamhet på lokal nivå

Annan verksamhet (mkr)	2011	2012	2013
INTÄKTER			
Deltagar- o försäljningsintäkter	574,0	583,9	701,7
Statsbidrag	39,6	54,1	64,7
Kommunbidrag	147,1	145,6	137,6
Landstingsbidrag	5,8	9,8	21,7
Övriga bidrag	267,3	298,6	314,9
Övriga intäkter	132,6	138,8	180,1
Summa intäkter	1166,2	1230,8	1420,7
KOSTNADER			
Material o ext verksamhetstjänster	128,2	106,5	122,1
Lokal, Inv, Fastigh	143,0	140,3	162,7
Förbrukn inventarier, rep, frakt	19,6	19,2	20,6
Resekostnader	15,3	13,8	10,9
Marknadsföring	23,1	21,6	23,2
Kontorskostn, övriga ext tjänster	53,7	54,3	67,3
Övriga externa kostnader	6,3	6,7	7,9
Personalkostnader	727,2	819,0	899,5
Poster av engångskaraktär	1,2	0,2	-14,1
Summa driftskostnader	1117,6	1181,6	1300,2
Avskrivningar enl plan	19,8	19,7	35,2
Kostnader inkl avskrivningar	1137,4	1201,3	1335,4
VERKSAMHETSRESULTAT	28,8	29,6	85,3
Finansiella intäkter o kostnader			
Intäktsränta	13,2	10,9	3,2
Kostnadsränta	-13,0	-11,2	-8,7
Resultat före bokslutsdisp	29,0	29,3	79,9
Bokslutsdispositioner	5,4	0,8	0,7
RESULTAT	34,3	30,1	80,6

Utöver den statsbidragsberättigade verksamheten bedriver studieförbunden även annan utbildningsverksamhet. Det sker som uppdragsverksamhet och som huvudmän för olika skolor och institut. Denna verksamhet bedrivs genom de lokala enheterna (som redovisas i ovanstående tabell) och i vissa fall via bolag och stiftelser utanför studieförbundens egna juridiska personer.

Annan verksamhet på lokal nivå hade 2013 en omsättning på 1 421 mkr vilket är en ökning med 190 mkr jämfört med föregående år och 255 mkr

jämfört med 2011. Annan verksamhet utgör 32 procent av lokalavdelningarnas totala omsättning mot 29 procent 2012 och 28 procent 2011. Hos sju studieförbund är annan verksamhet lägre än 20 procent och hos två studieförbund är den 53 respektive 70 procent. Ett studieförbund rapporterar ingen annan verksamhet.

Sex av studieförbunden redovisar sammantaget ett överskott från annan verksamhet, vilket är två fler än förra året.

Lokalavdelningarnas samlade resultat 2011 – 2013

Tabell 7: Lokalavdelningarnas samalde resultat

Lokalavdelningar Resultat (mkr)	2011	2012	2013
Samlat negativt resultat (före finansiella poster och disp.)	-99,9	-134,9	-104,0
Samlat positivt resultat (före finansiella poster och disp.)	104,2	50,8	98,6
Summa (mkr)	4,2	-84,2	-5,4
Samlat negativt resultat (efter finansiella poster och disp.)	-79,8	-117,7	-112,3
Samlat positivt resultat (efter finansiella poster och disp.)	108,8	56,6	104,3
Summa (mkr)	29,0	-61,1	-8,1
Antal avdelningar			
Avd med negativt (före finansiella poster och disp.)	208	125	95
Avd med positivt (före finansiella poster och disp.)	121	60	85
Summa avdelningar	329	185	180
Avd med negativt (efter finansiella poster och disp.)	184	113	74
Avd med positivt (efter finansiella poster och disp.)	145	72	106
Summa avdelningar	329	185	180

I redovisningsunderlaget för avdelningarnas verksamhet 2013 ingår 180 enheter, vilket är en minskning från föregående år med 5 enheter.⁴ Av tabellen framgår att 95 av avdelningarna gick med underskott före finansiella kostnader och intäkter samt före bokslutsdispositioner medan 85 avdelningar redovisade överskott.

Resultaten förbättrades något efter att hänsyn tagits till finansiella kostnader och intäkter samt

bokslutsdispositioner till att 74 avdelningar redovisade ett sammanlagt underskott med 112 mkr (118 mkr år 2012) och 106 avdelningar redovisade ett överskott med 104 mkr (57 mkr år 2012).

Det sammanlagda nettoresultatet är ett underskott på 8 mkr och innebär en avsevärd förbättring jämfört med underskottet på 61 mkr för 2012.

⁴ Studieförbundet Vuxenskolan (SV) har under 2012 genomfört en omfattande omorganisation och minskat antalet lokala avdelningar. Även Arbetarnas Bildningsförbund (ABF) har minskat antalet lokala avdelningar.

Cirkelledare och övrig personal 2011 - 2013

Tabell 8: Cirkelledare och övrig personal

	2011	2012	2013
Cirkelledare	111 171	112 307	112 253
varav			
ej arvoderade	89 558	97 495	96 738
arvoderade	21 268	14 482	15 289
tillsvidareanställda	345	330	356
Personal – ej cirkelledare	4 138	4 582	4 736

Antalet cirkelledare rapporteras till 112 253 vilket är en marginell minskning jämfört med förra året, men en ökning jämfört med 2011.

Runt 97 000 (86 procent) cirkelledare genomför sitt uppdrag utan arvode. Det är stora skillnader mellan studieförbunden. Hos fyra studieförbund genomför över 90 procent av cirkelledarna sitt uppdrag utan arvode. I övriga studieförbund genomför mellan 50 – 90 procent av cirkelledarna sitt uppdrag utan arvode.

Sedan 2006 har antalet cirkelledare utan arvode ökat från 55 procent till 86 procent.

Antalet anställda (årssnitt heltidstjänster) som inte är cirkelledare, uppgick sammanlagt på alla nivåer till 4 736. Det är en ökning med 154 jämfört med 2012 och med 598 jämfört med 2011, eller en ökning med 14 procent.

Sammanfattande analys

Studieförbundens verksamhet kan delas upp i två delar: bidragsberättigad *folkbildningsverksamhet* och *annan verksamhet* som i huvudsak utgörs av uppdragsverksamhet och olika former av skol-/utbildningsverksamheter där studieförbunden är huvudmän.

Den offentligt finansierade folkbildningsverksamheten utgör i nuläget 71 procent av studieförbundens totala intäkter, en andel som minskat under senare år. Samtidigt har resultatet inom den här delen av verksamheten försämrats stadigt, till ett underskott på drygt 70 mkr 2013. Framför allt har deltagar- och försäljningsintäkterna minskat och kostnaderna för personal/externa verksamhetstjänster och lokaler/fastigheter ökat.

Dessa tendenser indikerar att de flesta studieförbunden blir allt mer ekonomiskt beroende av andra finansörer än stat, kommun och landsting/region, och av andra verksamheter än folkbildning. Inom annan verksamhet ökar intäkterna och resultatet förbättras, till ett överskott på ca 80 mkr 2013. Detta innebär att studieförbundens sammantagna resultat visar på ett mindre överskott.

I samtal med studieförbundens ekonomiansvariga framkommer att medel från annan verksamhet används för att stödja folkbildningen. Utan tillskott från annan verksamhet skulle troligen underskottet i folkbildningsdelen vara ännu större.

De ekonomiska uppgifterna antyder även att studieförbundens ekonomiska förutsättningar har blivit mer instabila över tid, även om villkoren är mycket skiftande mellan olika studieförbund: medel från uppdrag och projekt är tidsbegränsade och tillgången varierar i olika delar av landet och mellan åren. Kommunernas generella bidrag har sjunkit kraftigt, 63 procent sedan 1992, och landstingens med drygt 30 procent (dock från en betydligt lägre nivå än kommunernas). Och studieförbundens tillgång till eget kapital har minskat med 24 procent sedan 2011.

Statsbidraget utgör därmed – med sina 33 procent av de totala intäkterna – en väsentlig del av stabiliteten i studieförbundens finansiering.

Undersökningens uppläggning

Uppgifterna på lokal och regional nivå är insamlade genom enkät till förbundens ekonomihandläggare. Enkäten har haft samma utformning sedan 2005. För den lokala nivån är redovisningen uppdelad på verksamhetsområdena *folkbildningsverksamhet* och *annan verksamhet* (= ej statsbidragsberättigad).

För region/distrikt presenteras en koncentrerad sammanställning av ekonomin för de tre studieförbund som har treledsorganisation (ABF, Studieförbundet och SV).

Enskilda studieförbunds uppgifter presenteras inte. Presentationen innehåller endast sammanfattande tabeller över samtliga studieförbund.

Det är svårt att göra jämförelser mellan studieförbunden av flera skäl:

- Studieförbundens organisationsstrukturer ser olika ut och ändras över tiden.
- Arbetsfördelningen mellan förbundens organisationsled varierar liksom kostnadsfördelningen på olika nivåer.
- Studieförbund med tvåledsorganisation redovisar oftast alla kostnader och intäkter på lokalavdelningsnivå. Det gör inte de två studieförbund som har en treledsorganisation.

Antalet juridiska personer inom de tio studieförbunden uppgick vid rapporteringstillfället juni 2014 till 214 (368 år 2011 och 214 år 2012). På lokal nivå fanns 177, på regional nivå 37 och på nationell nivå tio.

På nationell nivå har kostnader och intäkter reducerats för de förbund som bruttoredovisar det erhållna statsbidrag från Folkbildningsrådet med motsvarande transfererat statsbidrag till lokal och regional nivå.

Folkbildningsrådet

Box 380 74, 100 64 Stockholm

Tel: 08-412 48 00, fax 08-21 88 26

fbr@folkbildning.se

www.folkbildning.se